

1. เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษาพื้นที่ในถิ่นทุรกันดาร
2. ชื่อ-นามสกุล นางสาวกุสุมา มาวิเลิศ
3. ชื่อหน่วยงาน กลุ่มอนามัยเด็กวัยเรียนวัยรุ่น สำนักส่งเสริมสุขภาพ
4. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาสุขภาพเด็กในถิ่นทุรกันดารในสถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ เป็นภารกิจสำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงและดูแลสุขภาพของเด็กอย่างใกล้ชิด เด็กในกลุ่มดังกล่าวมักประสบกับข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและการศึกษายังไม่ครอบคลุมและมีคุณภาพเท่าที่ควร

กรมอนามัย ในฐานะหน่วยงานร่วมสนองงานตามโครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามโครงการพระราชดำริ ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาวะสุขภาพของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ดีขึ้นเป็นลำดับ ทั้งในด้านโภชนาการ สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน อย่างไรก็ตาม ยังมีโรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เข้าถึงได้ยาก ส่งผลให้เด็ก เยาวชน กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้มีฐานะยากจน และผู้ไร้สัญชาติ ยังไม่ได้รับบริการสุขภาพที่ครอบคลุมเท่าที่ควร จากข้อมูล พบว่า เด็กวัยเรียนในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารประสบกับปัญหาสุขภาพสำคัญ เช่น ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนร้อยละ 9 (ไม่เกินร้อยละ 10) ภาวะผอมร้อยละ 4.67 (ไม่เกินร้อยละ 5) ภาวะเตี้ยร้อยละ 6.14 (ไม่เกินร้อยละ 5) สมรรถภาพทางกายอยู่ที่ร้อยละ 75.10 และมีการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพเพียงร้อยละ 53.35 สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างระบบดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาศักยภาพครู ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดูแลสุขภาพเด็กอย่างรอบด้าน โดยเน้นการทำงานแบบบูรณาการ ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การดูแลพัฒนาการ คัดกรองปัญหาสุขภาพ และการส่งต่อรักษาอย่างเหมาะสม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพการดูแลสุขภาพเด็กในถิ่นทุรกันดารให้ครอบคลุม เข้าถึงได้ และยั่งยืน

5. วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ รวมถึงพัฒนาศักยภาพของครู ผู้ดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนางานอนามัยโรงเรียน เฝ้าระวังภาวะโภชนาการ ภาวะสุขภาพของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ

6. วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

1. จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด
2. ประสานงานวิทยากรจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อถ่ายทอดความรู้ เช่น ด้านการดูแลคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น ด้านโภชนาการ ด้านกิจกรรมทางกาย ด้านสุขภาพช่องปากและฟัน รวมถึงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
3. จัดทำหนังสือเชิญ รวมถึงประชาสัมพันธ์การอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย (ครู/ ผู้ดูแลเด็ก/ เจ้าหน้าที่หน่วยงานต้นสังกัด 7 หน่วยงานในสถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ศูนย์อนามัยเครือข่ายสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 77 จังหวัด)
4. ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพให้กับกลุ่มเป้าหมาย
5. สรุปผลการดำเนินงาน เพื่อวางแผนขับเคลื่อนงานต่อไป

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพครู ผู้ดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินการสำรวจผู้เข้าร่วมอบรม โดยมุ่งเน้นในด้านความเข้าใจและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า ก่อนการอบรม ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมาก และหลังการอบรม ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจเฉลี่ย 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การอบรมมีส่วนช่วยเพิ่มระดับความเข้าใจและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง จากข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมอบรม สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดอบรมในครั้งต่อไปได้ ดังนี้

1. จัดอบรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ผู้เข้าร่วมอบรมได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการอบรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานสาธารณสุขบ่อยครั้ง การจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้บุคลากรใหม่ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็น ทำให้การดูแลสุขภาพของเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้มีเทคนิคและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการประเมินภาวะโภชนาการในเด็กนักเรียน เช่น การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

8. ช่องทางการเผยแพร่

เว็บไซต์สำนักส่งเสริมสุขภาพ